Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Λίγα ιστορικά στοιχεία υπάρχουν για την πρώτη εγκατάσταση Εβραίων στην Κομοτηνή. Στο έργο του Αριστοφάνη "Αχαρνής" αναφέρονται απεσταλμένοι του βασιλιά της Θράκης Σιτάλκη στην Αθήνα, οι οποίοι, όπως επεξηγούν αρχαία κείμενα σχολιασμού, είναι Ιουδαίοι (Αχαρνής, στ. 162, σχολ.1, εκδ. Φέξη). Εξ άλλου η παρουσία εβραϊκού στοιχείου στην περιοχή βεβαιώνεται και από επιγραφές που βρέθηκαν στην αρχαία πόλη Μαρώνεια, που απέχει 30 χιλιόμετρα από την Κομοτηνή.

Κατά τον 16ο αιώνα η Ισραηλιτική Κοινότητα της Κομοτηνής, έχοντας δεχθεί μετανάστες από την Αδριανούπολη και τη Θεσσαλονίκη, αποτελείται κυρίως από σεφαραδίτες Εβραίους, σε αντίθεση με τις Κοινότητες των άλλων Θρακικών πόλεων που είναι ρωμανιώτικες.

Μέχρι τον 18ο αιώνα οι Εβραίοι της Κομοτηνής αναπτύσσουν το εμπόριο υφασμάτων, μεταξιού και μαλλιού και αργότερα την καπνοβιομηχανία. Η εβραϊκή συνοικία βρισκόταν δίπλα στα τείχη της πόλης (σημερινό Φρούριο) και η εκεί συναγωγή χτίστηκε κατά τον 18ο αι. στη σημερινή πλατεία Αυτοκράτορος Θεοδοσίου.

Phoca PDF

Στις αρχές του 1900 Εβραίους. Το 1910 ξεκίνησε η λειτουργία της Σχολής Alliance Israelite Universelle στην Κομοτηνή, όπου διδάσκονταν η ελληνική, η γαλλική και η εβραϊκή γλώσσα. Ο πληθυσμός της εβραϊκής Κοινότητας μειώθηκε στη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων (1912 - ΄13), καθώς μέλη της εγκαταστάθηκαν στην Θεσσαλονίκη, την Κωνσταντινούπολη κ.α.

Οι Εβραίοι της Κομοτηνής, οι οποίοι έζησαν πάντα αρμονικά και δημιούργησαν δεσμούς φιλίας με τους συμπολίτες τους, καλωσόρισαν την απελευθέρωση της πόλης από τον Ελληνικό Στρατό, το 1919. Το πνεύμα της συνεργασίας άρχισε από την πρώτη στιγμή που η Εννατη Ελληνική Μεραρχία, μαζί με τα Γαλλικά Στρατεύματα, εγκαταστάθηκαν στην πόλη, τον Οκτώβριο του 1919, οπότε τα σπίτια των Ισραηλιτών, θεωρήθηκαν τα καταλληλότερα και φιλοξένησαν τους Ελληνες και Γάλλους αξιωματικούς. Όταν, τον Μάϊο του 1920, ο Ελληνικός Στρατός παρέμεινε μόνιμα στην πόλη, η συνεργασία αυτή όχι μόνο συνεχίστηκε αλλά μετατράπηκε σε πραγματική φιλία, προ πάντων όταν έφθασε στην Κομοτηνή ο διορισθείς από την Κοινωνία των Εθνών πρόεδρος της Επιτροπής Αποκατάστασης Προσφύγων, Ερρίκος Μοργκεντάου, ο οποίος λόγω της εβραϊκής καταγωγής του φιλοξενήθηκε από την εβραϊκή Κοινότητα.

Την περίοδο αυτή η εβραϊκή Κοινότητα διατηρούσε επίσης πολιτιστική λέσχη, φιλανθρωπικούς συλλόγους, οργανώσεις νέων και γυναικών, όπως ο μουσικογυμναστικός σύλλογος νέων "Αχντούτ", με αξιόλογη συμμετοχή στην πολιτιστική και πνευματική δράση της πόλης, και με θεατρικές παραστάσεις των μεταφρασμένων στα ελληνικά έργων του Ρακίνα "Εσθήρ" και "Αθαλία", το φιλανθρωπικό ταμείο "Αβαδίμ", το οποίο χορηγούσε τρόφιμα και ιματισμό στους απόρους. Από κεφάλαια του ταμείου αυτού δημιουργήθηκε και η Λέσχη της Κοινότητας, που οικοδομήθηκε σε οικόπεδο δίπλα στο εβραϊκό σχολείο.

ΚΑΤΟΧΗ

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η Κομοτηνή βρέθηκε υπό την Κατοχή των Βουλγάρων, συνεργατών των Ναζί. Το βράδυ της 3ης προς την 4η Μαρτίου 1943, οι Βούλγαροι συνέλαβαν τους 819 Εβραίους της πόλης και -στα πλαίσια της ίδιας επιχείρησης σύλληψης των Εβραίων της Αν. Μακεδονίας και της Θράκης- τους εκτόπισαν στο στρατόπεδο της Τρεμπλίνκα, όπου εξοντώθηκαν. Μόνον 28 επέζησαν του Ολοκαυτώματος.

ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ

Phoca PDF

Η Συναγωγή, η οποία διάρκεια του Πολέμου, στη συνέχεια ερειπώθηκε και με το πέρασμα του χρόνου καταστράφηκε ολοσχερώς. Ο Πόλεμος δεν αφάνισε μόνον το ανθρώπινο δυναμικό της Κοινότητας, αλλά και το κτίριο της Συναγωγής της πόλης, που παρουσίαζε ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, ίσως μοναδικό στα Βαλκάνια.

Ο τρούλος της δέσποζε στην περιοχή, ενώ στο εσωτερικό της χαρακτηριζόταν από σειρά κιόνων που στήριζαν κυκλικά την οροφή. Χωριστή πόρτα οδηγούσε στον γυναικωνίτη. Το Βήμα ήταν τοποθετημένο στο κέντρο, κάτω από τον τρούλο, ενώ το Εχάλ (το Ιερό όπου φυλάσσονταν οι κύλινδροι της Τορά), βρισκόταν στον ανατολικό τοίχο του κτιρίου. Τίποτα δεν μπόρεσε να περισωθεί μετά τον καταστροφικό Πόλεμο.

Η εβραϊκή Κοινότητα της Κομοτηνής διαλύθηκε και επίσημα το 1958 λόγω έλλειψης μελών.

Το 2004 ο Δήμος τοποθέτησε στο Δημοτικό Πάρκο Αγίας Παρασκευής Μνημείο αφιερωμένο στα θύματα του Ολοκαυτώματος.

Phoca PDF